

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta Designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce
TÉMATICKÁ FOTOGRAFICKÁ PUBLIKACE
Stars and Stripes

BcA. Tomáš Fiala

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Diplomová práce

TÉMATICKÁ FOTOGRAFICKÁ PUBLIKACE
Stars and Stripes

BcA. Tomáš Fiala

Vedoucí práce: MgA. Vojtěch Aubrecht
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Chtěl bych poděkovat MgA. Vojtěchu Aubrechtovi za volnost v tvorbě, kterou mi dopřál stejně tak jako za všechny přínosné konverzace a konzultace, které jsme spolu vedli v průběhu celé doby studia.

Dále bych rád poděkoval Ing. Petru Lobazovi Ph.D. za jeho cenné rady a zkušenosti v oblasti lentikulárního tisku, o které se mnou podělil.

V neposlední řadě bych pak rád poděkoval Ondřeji Caltovi za jeho precizní práci a hodiny strávené v tiskárně, stejně tak jako Ing. Petru Pfauserovi, který mi pomohl připravit fotografie pro tisk.

Obsah:

1. Mé dosavadní dílo v kontextu specializace.....	6
2. Téma a důvod jeho volby.....	8
3. Cíl práce.....	9
4. Proces přípravy, proces tvorby, technologická specifika.....	10
4.1. Cesta do Ameriky.....	10
4.2. Nový svět.....	11
4.3. Focení.....	12
4.4. Volba média.....	13
4.5. Zpracování fotografií.....	14
4.6. Předtisková příprava.....	16
4.7. Lentikulární tisk.....	18
5. Popis díla.....	20
6. Přínos práce pro daný obor.....	21
7. Seznam použitých zdrojů.....	22
8. Resumé.....	23
9. Seznam příloh.....	25

1. Mé dosavadní dílo v kontextu specializace:

Přestože fotografii na vysoké škole studuji již šestým rokem a fotím od útlého mládí, stále se mi obtížně vysvětluje, co dělá fotografa fotografem. Mohu se pyšnit bakalářským titulem, jedním z nejlepších fotoaparátů dnešní doby a jsem veden v obchodním rejstříku pod příslušnou kolonkou, specializací, přesto mám ze svého úhlu pohledu pocit, že to ze mne fotografa ještě nedělá. Co tedy?

Pro mne je to především schopnost přemýšlet nad světem v obrazech a pouhým zlomkem vteřiny být schopen vyjádřit myšlenky, pocity, emoce a předat je dál.. Dobrá fotografie pro mne však zdaleka není jen dobrou reflexí reality. V dobré fotografii se dle mého odráží mnohem víc.

Fotografie má mnoho podob. U mě vše začínalo zájmem, radostí z tvorby, hrou a kompaktem na kinofilm. V době studia jsem pak trochu zvažněl - začal přemýšlet nad konceptem, kompozicí, skladbou jednotlivých fotografií.. Silně mne pak ovlivnil rychlý nástup videa a já se začal zajímat o střih a jeho možnosti, které otvíraly zcela nový přístup a možnosti, jak obsáhnout realitu, zároveň do ní ale reflektovat své myšlenky, či pocity. Dlouho jsem pak oscilloval mezi fotografií a videem. Šlo o způsob vyjádření. Jak předat to, co si myslím, co cítím, co prožívám a každý z uvedených prostředků měl svůj půvab, který mi v tom druhém mnohdy chyběl.

V průběhu studia jsem se pak zabýval prací s jednotlivými vrstvami - tím, jak mezi sebou fotografie fungují - např. v sérii Cizorodost 2014 (příloha č.1), ale i technologickými otázkami - např. rozklad kanálů CMYK na vrstvy (příloha č.2). Do toho jsem dost pracoval s videem a

zabýval se stříhem, kdy jakousi syntézí byla bakalářská práce Captured In Time, kdy jsem pracoval jak s videem, tak fotografií a snažil se nabourat hranici mezi oběma světy. (příloha č.3).

V práci Captured In Time, jsem se pak zabýval nejen hranicí, mezi různými médii a časem obecně, ale i náhledem do životů různých lidí, které se navzájem nezávisle prolínaly. Moje diplomová práce je pak do jisté míry přímým pokračováním a jakousi syntézou mých předchozích prací.

2. Téma a důvod jeho volby

Přestože jsem věděl, jakým směrem se bude moje práce ubírat, téma se mi volilo těžko. Měl jsem v plánu odletět do Ameriky a splnit si tak celoživotní sen a vlastně se tím trochu vrátit zpátky k začátkům, kdy pro mne cestování hrálo velmi důležitou roli a fotografování k němu neodmyslitelně patřilo. Nešlo však o žádné zadání, či úkol - fotil jsem zkrátka protože jsem chtěl.

Jedním z mých oblíbených fotografů je ikona americké fotografie a to sice Robert Frank s zřejmě stejně ikonicky známou publikací nazvanou *The Americans*. Přestože jsem dopředu nevěděl, co v Americe potkám a jakým směrem se vydám, kniha mi byla natolik blízká, že jsem se rozhodl tento způsob vyjádření následovat s tím, že v knize vlastně můžu publikovat prakticky cokoliv. S odstupem času můžu konstatovat, že tomu tak není. Fotka je médium mnoha podob, jejíž forma se neustále vyvíjí a ta nejlepší, v které ji lze prezentovat, se zpravidla objeví až v procesu tvorby, či na jejím samém konci.

Stejně tak tomu bylo i u mně, a tak jsem po návratu ještě zvažoval, či téma dodatečně nezměnit na výstavní soubor.

Techniku lentikuláru a její využití ve fotografii jsem totiž objevil až v Americe, nicméně mám za to, že se knihou vhodně doplňuje a bylo by škoda zůstat jen u jedné z variant. Ale o tom až později.

2. Cíl práce

Za hlavní cíl práce bych označil především znovuobjevení lásky k fotografii jako takové. Pracovat na sérii, která mne baví, naplňuje a donutí mi ze sebe vydat maximum.

Zároveň jsem pak chtěl využít znalostí a zkušeností, které jsem nabyl během studia či na cestách a nabýt znalostí a zkušeností nových.

Výsledkem pak měly být fotografie, které pro mne mají určitou váhu a nezůstanou jen v deskách pod postelí či v zapomnění na hardisku počítače.

4. Proces přípravy, proces tvorby, technologická specifika

Vzhledem k tomu, že celý proces práce trval téměř rok, pokusím se ho shrnout do několika bodů.

4.1 Cesta do Ameriky

Ameriku jsem si jako cíl své cesty nevybral náhodou. Od pěti let jsem chodil na školu Martina Luthera v Plzni, která byla prakticky vedená Američany a vzhledem k tomu, že jsem tam strávil deset let svého života zanechalo to na mně následky (v pozitivním slova smyslu, tedy alespoň doufám). Hlavně to ve mně zanechalo ale neskutečnou zvědavost a touhu se do Spojených států podívat.

Na gymnáziu jsem pak procestoval téměř celou Evropu a po nástupu na vysokou školu jsem se prakticky od druhého ročníku bakalářského studia do Ameriky snažil dostat. Zhruba po čtyřech letech snažení se mi to konečně podařilo.

Shodou okolností rok před tím umřel bratr mého dědy, tedy můj prastrýc, který v mých očích fungoval jako jisté pojítko mezi tak vzdáleným světem, což byl jeden z důvodů, proč jsem se do Ameriky tak moc chtěl podívat.

4.2 Nový svět

Jestliže jsem v posledních měsících před odjezdem měl pocit, že dostat se do USA je nadlidský úkon a že by bylo jednodušší zůstat u snů, všechna moje frustrace se rozplynula hned po prvním dnu. Byl jsem nadšený prakticky vším, co vidím, všechno bylo jiné a vjemů bylo tolik, že je šlo jen těžko zpracovat, natož pak přemýšlet jak je předat - navíc v tak krátké době. Fotil jsem začal prakticky spontánně.

Hodně času jsem pak strávil v univerzitní knihovně nad knihami autorů jako je již zmíněný Robert Frank a jeho *The Americans*, či *The Lines of My Hand* nebo např. William Eugene Smith, Christopher Griffith, Jeff Dunas, Elliot Erwitt, William Klein, Annie Liebovitz a mnoho dalších, jejichž tvůrba mne inspirovala, a tak jsem se snažil vstřebat co nejvíc jsem mohl. (příloha č.4)

4.3 Focení

Nadšení místy střídala frustrace a to když jsem si uvědomil, že jít fotit není jako jít na maliny. To, že je člověk v New Yorku, ještě neznamena, že si odveze perfektní fotky a zdaleka ne, že se tam bude celou dobu cítit dobře. Byly dny, kdy jsem nevyfotil prakticky nic, přestože jsem se snažil sebevíc.

Fotil jsem zpravidla na full frame Canon 1DX mkII v kombinaci s objektivem Canon 24-70/2.8 LII, místy pak s objektivem Canon 70-200 IS LII. Na první pohled by se mohlo zdát o nejlepší volbu, na druhou stranu možná téměř o tu nejhorší. Technika za desítky tisíc člověku na kuráži uprostřed ghetta nepřidá, nehledě na to, že se tak velký fotoaparát po jisté (a to velmi krátké) době tzv. pronese. Dělal jsem však jediné, co mi zbývalo - fotil.

4.4 Volba média

V Americe jsem navštívil desítky výstav, muzeí a galerií, včetně velikánů jako např. MoMA, MET, Dia:Beacon... Jedna výstava mne však v tvorbě ovlivnila více než ostatní a zdaleka nešlo o tu největší, co jsem měl možnost vidět. Šlo o výstavní soubor George Legradyho v lobby Hotelu 21c v Cincinnati, Ohio. Jednalo se o soubor lentikulárních tisků. (příloha č.5). Výstava mne nesmírně zaujala a čím víc jsem o ní přemýšlel, tím víc mi dávalo smysl ubírat se stejným směrem. Rázem jakoby vše začalo dávat smysl. Poměrně dlouhou dobu jsem osciloval mezi videem a fotografií a hranicí mezi těmito médii jsem se zabýval i v bakalářské práci.

Lentikulární tisk by mně pak poskytoval možnost nahlédnout na problematiku zase z trochu jiného úhlu, kdy by výstupem nebylo video, ale fotografie. Lákala mne především možnost kombinovat jednotlivé fotografie mezi sebou a pozorovat, jak se navzájem ovlivňují. Zároveň mi to dávalo možnost manipulovat s časem a prostorem ve více rovinách, jako kdyby jsem si mohl vzít vlastnosti videa a fotografie a mít možnost je zkombinovat do jedné. Navíc mne fascinoval fakt, že jde veskrze o analogový výstup. Přestože jsem tehdy ještě nevěděl, zda budu mít možnost s lentikulárním tiskem pracovat, začal jsem zmíněnou techniku zohledňovat při focení a pokusil se o ní přemýšlet pokud možno co nejvíce do hloubky, abych po návratu domů měl fotografie, s kterými se mi bude snáze pracovat.

4.5 Zpracování fotografií

Vzhledem k množství nasbíraných fotografií (120GB) bylo nutné alespoň nějakým způsobem zpracovávat snímky již v Americe, tedy alespoň abych věděl, jakým směrem se ubírám, co funguje a co naopak ne. Na druhou stranu jsem se pak nechtěl pouštět do přísné selekce, protože jsem nechtěl, aby mne již pořízené snímky ovlivňovaly více, než bylo třeba.

S odstupem času se člověk na pořízené fotografie vždy dívá z trochu jiné perspektivy. Po příjezdu jsem pak snímky nechal ještě nějakou dobu uležet a pak se pustil do finální selekce. Vybrané snímky jsem pak převáděl do černobílé pro její jednoduchost a přímost - přijde mi, že vynecháním barev se podtrhuje obsah fotografie a člověk není rušen okolními vlivy. V multiexpozici už by pak šlo pouze o změť barev, v které by bylo těžké se orientovat a fotky by se neprolínaly tak, jak jsem si přál. Dále jsem provedl několik různých úprav, hlavně pak v křivkách a kontrastu. V neposlední řadě jsem pak pokračoval ve skládání multiexpozic určených k lentikulárnímu tisku, kdy jsem zkoušel kombinace různých fotografií, které k sobě seděly významem, obsahem, myšlenkou i kompozicí a pracoval se zvětším a ořezy. Bylo pro mne až zajímavé nakolik se zmíněný proces podobal úpravě videa, kdy má člověk horu materiálu, kterou musí ucelit do jedné časové osy a zároveň si hraje s jednotlivými záběry, střihem a významy mezi nimi. To vše mne pak utvrzovalo v tom, že jsem si vybral dobrou techniku.

Kombinace knihy a výstavního souboru pak začala tvořit ideální celek, protože v knize zase fotografie působí úplně jinak a člověk má naopak čas zůstat pouze v jednom momentu a přemýšlet o něm důsledněji.

Kniha navíc skýtá ještě na první pohled banální výhodu a to sice, že je malá a lehce přemístitelná. Člověk si ji tak může otevřít prakticky kdekoliv a mít z prohlížení fotografií zcela jiný prožitek.

4.6 Předtisková příprava

Zprvu skvělý nápad v podobě lentikuláru, který mi motivoval začít řešit celou problematiku již před návratem do Čech, mi po návratu zas tak skvělý nepřipadal. Ukázal se totiž jako ryze komplikovaný na realizaci. Na první pohled jde jen těžko odhalit, o jak složitou techniku se jedná. V následujících řádcích se budu snažit ji alespoň trochu přiblížit.

“Lentikulární tisk je multiproces kroků, který se skládá z vytváření lentikulárních obrazů nejméně ze dvou obrázků a jejich spojení s lentikulární čočkou. Tento proces může být použit k vytvoření různých snímků animace (pro pohybový efekt), kompenzace různých vrstev v různých krocích (pro 3D efekt), nebo jednoduše ukázat soubor alternativních obrazů, které se mohou objevit a transformovat do sebe. Jakmile se jednotlivé obrazy shromáždí, rozdělí se do jednotlivých řezů, které se pak digitálně sloučí do jednoho výsledného souboru v procesu tzv. prokládání. (příloha č. 6) Prokládaný obraz se vytiskne přímo na zadní (hladkou stranu) stranu lentikulární fólie, nebo může být vytištěn na substrát (nejlépe syntetický papír) a následně laminován na lentikulární fólii. Při lentikulárním tisku na zadní stranu čočkovité fólie musí být části prokládaného obrázku naprosto přesně umístěny. V opačném případě se mohou vyskytnout ve výsledku chyby nebo špatné vyznění 3D efektu.”

Celou věc jsem začal konzultovat s předním odborníkem na lentikulární tisk, panem Ing. Petr Lobazem, Ph.D., který mi do problematiky důkladně zasvětil.

Lentikulární tisk – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lentikulárn%C3%AD_tisk

Vzhledem k tomu, že jde o málo rozšířenou techniku, je poměrně těžké sehnat materiál, který se musí objednávat dlouho dopředu a to buď z Asie, nebo USA. Fólie se pak dodávají z Vídně.

V závislosti na povaze fotografií jsem se pak rozhodl pro desky o rozměru 1000x666mm, s rozložením letikulí ve vzdálenosti 1mm, tedy 25 Lpi, kdy jsem bral v úvahu předpokládanou pozorovací vzdálenost cca 2m a rychlost výměny, ke které v tomto případě dochází v 19° stupňových intervalech. U polepu na knížce pak jde o lentikulární fólii v hustotě 1 lentikule zhruba na 0,6 mm, tedy 40 Lpi a zorným úhlem 49°.

4.7 Tisk lentikulární

Samotný proces tisku trval od první zkoušky (příloha č. 7) po poslední tisk téměř celý měsíc. Před tiskem se dělá tzv. Pitch test (příloha č. 8), kdy se zjišťuje hodnota Lpi (v mém případě lpi 25.1800), s kterou se pak pracuje v softwaru Interlacer, který se stará o výše zmíněné prokládání jednotlivých fotek.

Přestože při první zkoušce vše fungovalo, jak mělo, při prvním tisku nefungovalo vůbec nic. (příloha č.9) Po této zkušenosti jsem začal propadat lehčí panice. Chyba se nakonec ukázala ve špatném barevném profilu a prokladu obecně.

Po výše uvedené zkušenosti jsme před každým tiskem dělali tiskovou zkoušku na fólii samotné lentikulární desky, abychom se ujistili, že vše bude fugovat jak má. (příloha č. 10)

Pokud je v tiskařství důležitá přesnost, u lentikulárního tisku to platí dvojnásob. Deska se na tiskárnu musí napasovat v přesnosti cca čtvrt milimetru, aby rozložený obraz dosedl přesně na k tomu určené lentikule. K tomu účelu jsme na tiskárnu natiskli pruhy jako maketu jednotlivých lentikulí, podle kterých se deska precizně napasovala.

(příloha č. 11) Vzhledem k tomu, že s prokládanou fotografií připravenou k tisku již nelze manipulovat, jinak by technika přestala fungovat (příloha č. 12) a desky nebyly nařezané přesně v rovině lentikulí, byl celý tisk ještě náročnější. Po osvojení techniky pak jednu desku trvalo vytisknout bezmála dvě hodiny.

Posledním krokem pak bylo doplnit bílou, kterou tiskárna Océ Arizona 250 GT bohužel neumí, ačkoli její novější model ano. Možností bylo několik, já nakonec zůstal u klasického malířského válečku. Vyzkoušel jsem i stříkací pistoli, ale s výsledkem jsem nebyl tak spokojený a zůstal pouze u zkoušky. Samolepící fólii jsem vyloučil úplně aby složka, která se natírá na desku, nenaleptala tisk.

5. Popis díla

Výsledkem mého snažení je pak 88 stránková kniha obsahující 40 vybraných fotografií a úvodní slovo od Susan R. Ewing. Přišlo mi více než příhodné požádat o předmluvu právě Susan, jelikož jsem s ní byl v kontaktu prakticky po celou dobu pobytu v Americe a po celou dobu s ní diplomovou práci konzultoval. Jakožto rodilá Američanka pak na fotografie nahlíží zase z jiné perspektivy. Vzhledem k tomu, že jsem u ní bydlel, mě měla zároveň možnost poznat osobně a stejně tak měla možnost poznat jak způsob jakým přemýšlím, nehledě na to, že sama strávila několik let v České Republice.

Jako doplňující soubor, který pro mne má však stejnou, ne-li vyšší váhu přikládám 8 velkoformátových lentikulárních tisků, kdy jsem v každém z nich pracoval s výměnou 3 různých fotografií.

Celou práci jsem pak nazval Stars and Stripes, jako odkaz na slangové označení pro vlajku Spojených Států, kdy 50 hvězd reprezentuje 50 států, zatímco 13 pruhů původní Britské kolonie - tedy první státy USA. V mých očích se pak ve vlajce Spojených států odráží mnohem víc - především ohromné kontrasty, které jsou vidět naprosto všude, ať už jde o rozdíly sociální, kulturní, náboženské, či třeba v barvě pleti. Amerika je plná nejrůznějších kontrastů, které se ve své práci snažím ukázat.

6. Přínos práce pro daný obor

Myslím, že je téměř nevhodné abych sám hodnotil přínos práce pro vlastní obor. Sám za sebe mohu říct, že jsem udělal vše co bylo v mých silách, aby pro mne samotného byla práce přínosná a bez zaváhání mohu upřímně říct, že jsem v tomto ohledu uspěl. Pokud bude jakýmkoliv způsobem přínosná či inspirativní i pro ostatní, budu jedině rád.

7. Seznam použitých zdrojů:

- The Americans, Steidl; Revised edition, ISBN-13: 978-3865215840
- The Lines of My Hand, Steidl, ISBN-13: 978-3958293205
- Einstein's Dreams, Vintage, ISBN-13: 978-1400077809
- Lentikulární tisk – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lentikulárn%C3%AD_tisk

8. Resumé

I've been taking pictures almost my whole life. I have a bachelor's degree, one of the best cameras and I make my living with photography. Does that make a photographer? And if not, what does?

In my eyes a good photograph is more than just a reflection of the reality. It has to reflect much more than that.

In my early years on the university I have been experimenting with multi-exposure, separating CMYK channels and working with layers in general. Later I started to work with video and it influenced me a lot. I started to think more about the power of editing and a cut itself. The outcome was a video made with photographs, my bachelors thesis, *Captured In Time*.

In the late 2017 I've spent 4 months traveling around the USA. Both to get the idea about the North America and to get as many pictures as possible for the diploma project. I was influenced by Robert Frank and many others, but when I saw an exhibition of George Legrady in the hotel lobby of 21c in Cincinnati, Ohio I completely fell in love with the lenticular printing technique.

Through the pictures I am trying to share my thoughts, emotions and feelings on the world I saw around me from as many different angles and views as possible. The lenticular print gives me a great way to do just that.

I think of a photograph as a great way to travel in time and space and share it with others. A good photograph is able to take you into places, into different situations, different thoughts. With a photograph we are able to freeze the moment. Freeze the thought and share it with others.

“In a world where time is a quality... events glide through the space of the imagination, materialized by a look, a desire... the time between events is long or short, depending on the background of contrasting events, the intensity of illumination, the degree of light and shadow view of the participants.”

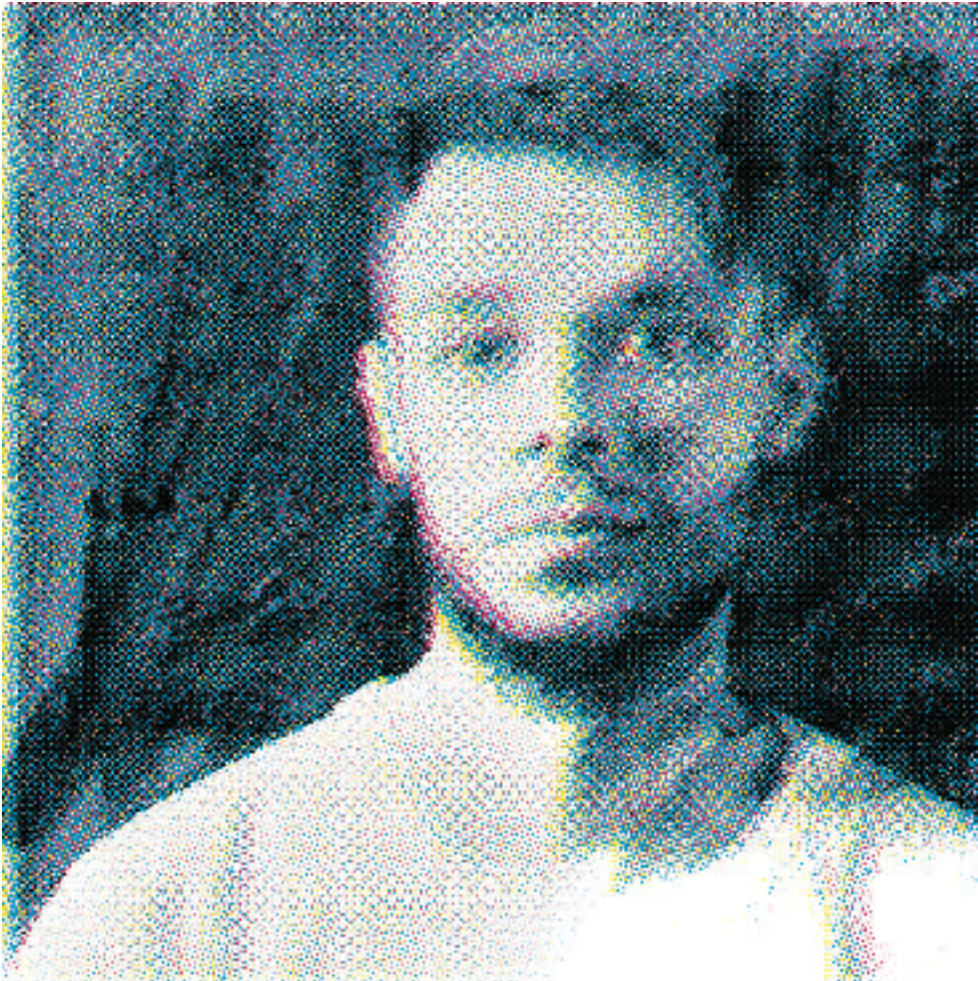
- Einstein's Dreams, Vintage, ISBN-13: 978-1400077809

9. Seznam příloh

Příloha č. 1 - Cizorodost, 2014, Tomáš Fiala

Příloha č. 2 rozklad jednotlivých kanálů CMYK do vrstev, 2016

Příloha č. 3 Captured In Time, bakalářská práce, Tomáš Fiala, 2015

Příloha č. 4

Robert Frank, The Americans, 1958

Robert Frank, The Lines of My Hand, 1972

Příloha č. 5 George Legrady, Refractions, 2012

Příloha č. 6 proces prokládání

Příloha č. 7 první zkouška

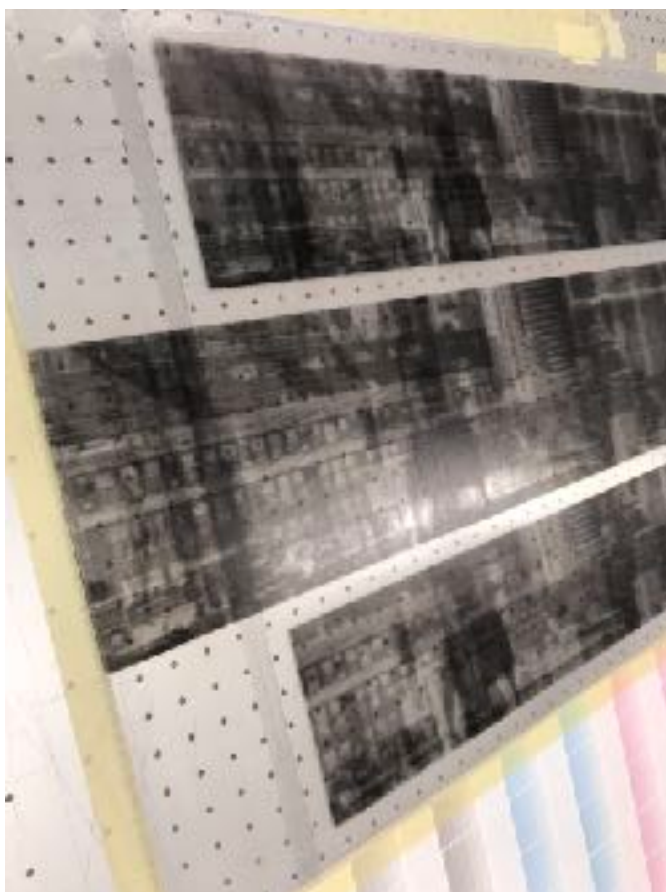
Příloha č.8 Pitch test

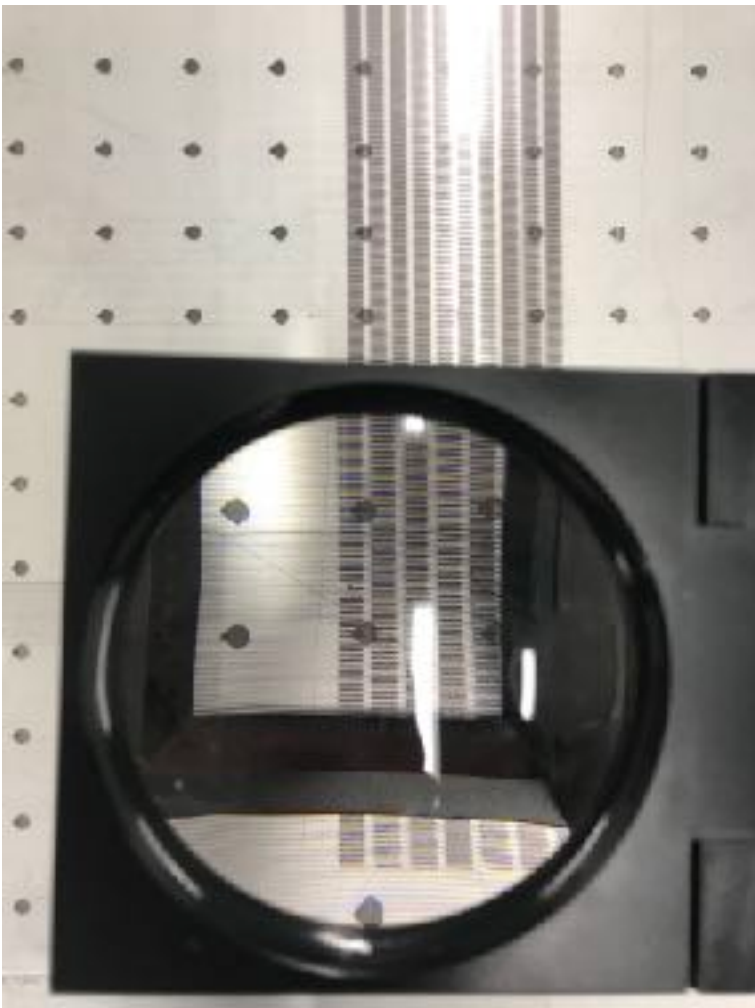
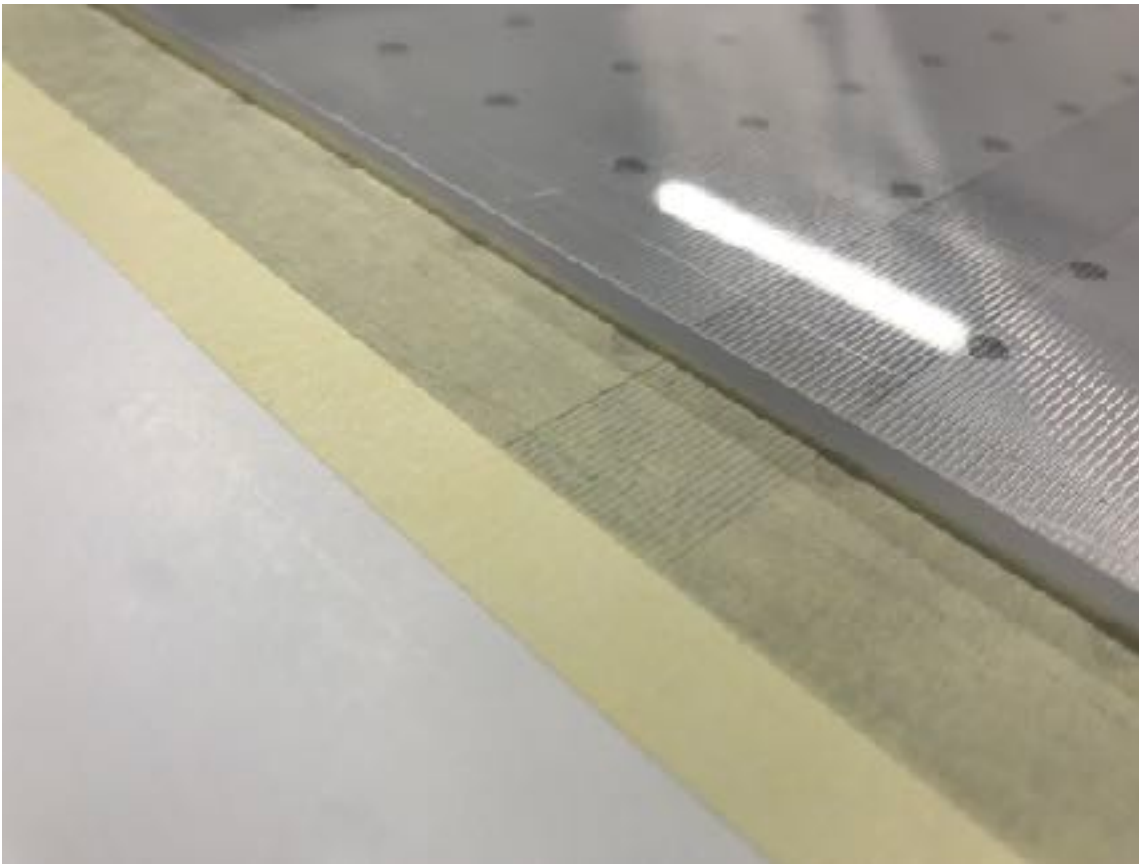
Příloha č. 9 první nepovedená fotka

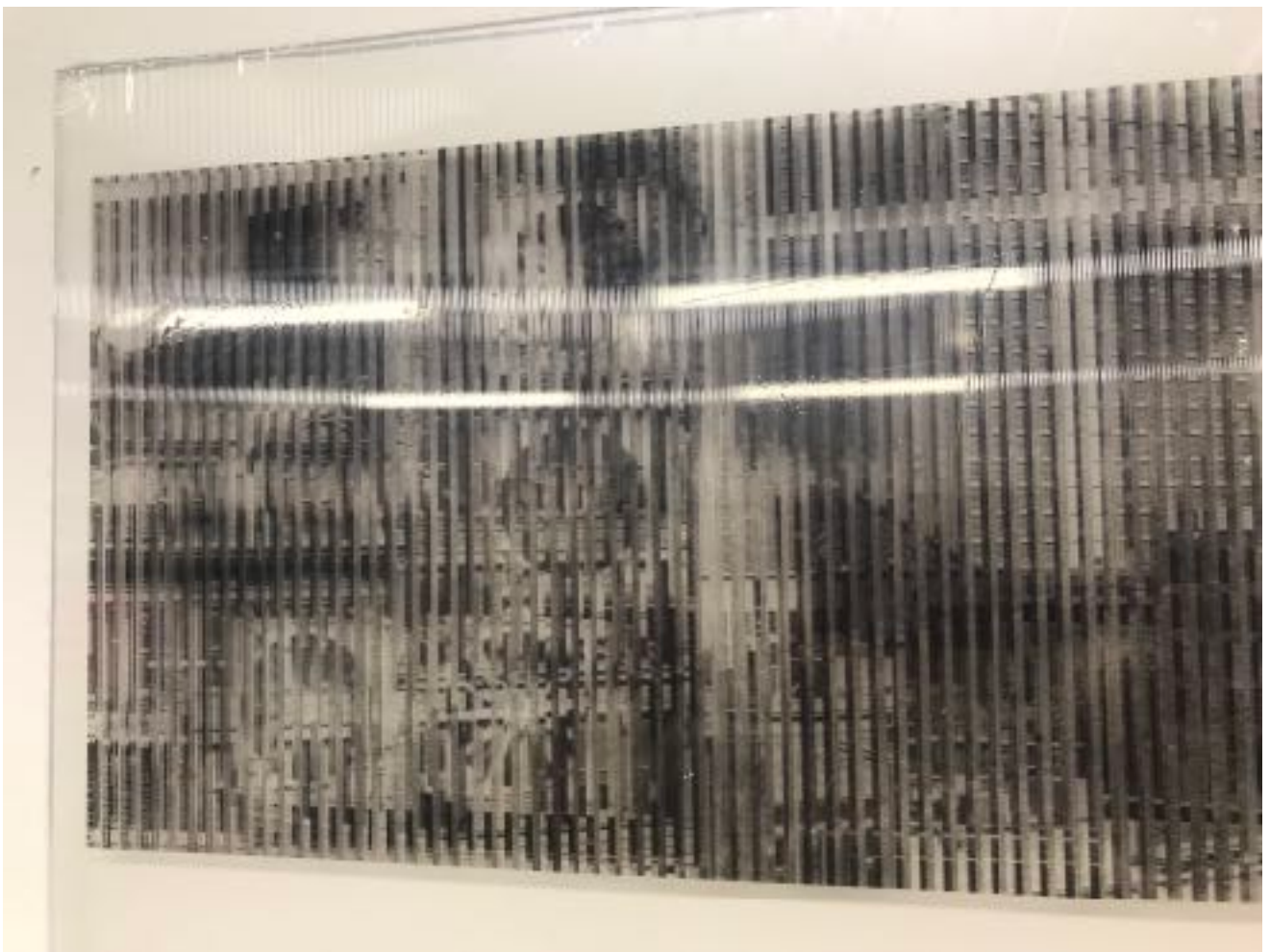
Příloha č. 10 zkoušky na fólii

Příloha č. 11 napasování desky

Příloha č.12 nepovedená fotka

Příloha č. 13 fotky z knihy Stars and Stripes, Tomáš Fiala

